

**BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİ CEZA DAİRELERİ
ARASINDAKİ KARAR UYUŞMAZLIĞININ
GİDERİLMESİNE DAİR KARAR**

Esas No : 2018/6510
Karar No : 2018/11325
Tebliğname No : UG - 2018/80611

A-) KARAR UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİ KONUSUNDAKİ BAŞVURU

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulu 14.09.2018 tarih, 2018/3 sayılı Kararı ile Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 12. Ceza Dairesinin 26.09.2017 tarih, 2017/1867 Esas, 2017/1223 Karar sayılı, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 16. Ceza Dairesinin 27.02.2018 tarih, 2017/2777 Esas, 2018/685 Karar sayılı, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesinin 14.05.2018 tarih, 2018/155 Esas, 2018/1335 Karar sayılı, Adana Bölge Adliye Mahkemesi 10. Ceza Dairesinin 06/04/2018 tarih, 2018/1461 Esas, 2018/956 Karar sayılı ve Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesinin 13/07/2017 tarih, 2017/1324 Esas, 2017/1259 Karar sayılı kararları arasında "6728 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce ileri tarihli olarak düzenlenen ve keşide tarihi aynı Kanun'un yürürlük tarihi sonrasına denk gelen çeklerin karşılıksız çıkması halinde eylemin suç teşkil edip etmeyeceği" konusundaki uyuşmazlığın 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un, "Başkanlar Kurulunun Görevleri" başlıklı 35. maddesi gereğince giderilmesini istemiştir.

B-) KARAR UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU KARARLAR

Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 12. Ceza Dairesinin 26.09.2017 tarih, 2017/1867 Esas, 2017/1223 Karar sayılı, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 16. Ceza Dairesinin 27.02.2018 tarih, 2017/2777 Esas, 2018/685 Karar sayılı, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesinin 14.05.2018 tarih, 2018/155 Esas, 2018/1335 Karar sayılı, Adana Bölge Adliye Mahkemesi 10. Ceza Dairesinin 06/04/2018 tarih, 2018/1461 Esas, 2018/956 Karar sayılı ve Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesinin 13/07/2017 tarih, 2017/1324 Esas, 2017/1259 Karar sayılı kararları.

C-) KARAR UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE KONU BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ CEZA DAİRELERİ KARARLARININ ÖZETLERİ

1. 5941 sayılı Kanun'un "Ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı" başlıklı 5. maddesinde değişiklik yapan ve 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce ileri tarihli olarak düzenlenen ve keşide tarihi aynı Kanun'un yürürlük tarihi sonrasına denk gelen çeklerin karşılıksız çıkması halinde eylemin suç teşkil etmeyeceği yönündeki kararlar;

a- Sakarya 2. İcra Ceza Mahkemesi, 08.06.2017 tarih ve 2016/1185 esas ve 2017/557 karar sayılı kararı ile "... dosya kapsamında şikayet konusu çekin, 04.06.2016 tarihinde düzenlendiği, bu şekli ile ileri tarihli keşide edildiği, çekin düzenlendiği tarih itibarı ile yasanın 5. maddesinde eylemin suç değil kabahat olduğu, bu nedenle sanığın yasal unsurları oluşmayan müsnet suçtan beraatine..." hükmetmiştir.

İlk derece mahkemesince kurulan hükme karşı müşteki vekilinin istinaf başvurusu üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 16. Ceza Dairesi; 27.02.2018 tarih ve 2017/2777 esas ve 2018/685 karar sayılı kararı ile beraat hükmüne yönelik yapmış olduğu incelemede "... suçta konu

çekin 04.06.2016 tarihinde ileri tarihli çek olarak düzenlendiği, ibraz olunan tahsilat makbuzu ile anlaşılma ile çekin düzenlendiği tarihte 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 5. maddesindeki değişikliğin yürürlükte bulunmadığı, anılan maddenin 15.07.2016 tarihinde yürürlüğe girdiği bilinmekle, unsurları itibari ile oluşmayan atılı suçtan dolayı sanığın beraatine dair verilen kararda isabetsizlik görülmediği..." gerekçesi ile istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermiştir.

b- Samsun 1. İcra Ceza Mahkemesi, 11.05.2017 tarih ve 2016/603 esas ve 2017/391 karar sayılı kararı ile "... çekin incelenmesinde keşide tarihinin sonradan çizilmek sureti ile değiştirilmiş bulunduğu, bu durumda davaya konu çekin kambiyo vasfını taşıdığı hususunun şüpheli olduğunun anlaşıldığı, bu hali ile suçun sanık tarafından işlendiğinin dosya kapsamı ile sabit olmadığı..." gerekçesi ile sanığın müsnet suçtan beraatine hükmetmiştir.

İlk derece mahkemesince kurulan hükme karşı müşteki vekilinin istinaf başvurusu üzerine Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesi; 13.07.2017 tarih ve 2017/1324 esas ve 2017/1259 karar sayılı kararı ile beraat hükmüne yönelik yapmış olduğu incelemede, "... Sanığın 10.11.2015 tarihli hamiline yazılı çeki keşide ettiği, sonradan keşide tarihinin üzeri çizilerek yeni bir keşide tarihi (29.08.2016) yazdığı, çekin 29.08.2016 tarihinde bankaya ibrazında karşılığının olmadığı anlaşıldığı ve karşılıksızdır işlemi yapıldığı suça konu olayda; ileri tarihli çek keşide edilmesinde yasal bir engel bulunmaması ve suça konu çekin üzeri çizilen 10.11.2015 tarihinde veya daha öncesinde düzenlendiğinin anlaşılması karşısında, 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun öncesinde keşide edilen çekle ilgili olarak sanık hakkında verilen beraat kararının sonucu itibari ile isabetli olduğu..." gerekçesi ile istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermiştir.

2. 5941 sayılı Kanun'un "Ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı" başlıklı 5. maddesinde değişiklik yapan ve 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce ileri tarihli olarak düzenlenen ve keşide tarihi aynı Kanun'un yürürlük tarihi sonrasına denk gelen çeklerin karşılıksız çıkması halinde eylemin suç teşkil edeceği yönündeki kararlar;

a- Gaziantep 1. İcra Ceza Mahkemesi, 09.06.2017 gün ve 2017/177 Esas ve 2017/656 karar sayılı kararı ile "... Her iki tarafın da kaşe ve imzalarının yer aldığı takibe konu çekin sunulan 25.06.2016 tarihli çek çıkış bordrosunda yer aldığı, yasanın ileri tarihli çek düzenlemesine cevaz verdiği, bu haliyle çekin keşide tarihinin en yakın 25.06.2016 tarihi olduğunun kabulünün zorunlu olduğu, her ne kadar anılan yasanın, "üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında çekle ilgili olarak karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında" şeklinde düzenleme nedeniyle karşılıksızdır işlemi yapılması ile oluştuğu sonucu çıkarılabilecek ise de somut olayda olduğu gibi henüz yasa yürürlüğe girmeden ileri tarihli olarak keşide edilen çekin karşılıksız çıkması halinde çekin gerçek keşide tarihinde anılan düzenlemenin yürürlükte bulunmaması nedeniyle keşidecinin sonradan yürürlüğe giren yasa hükmünden cezai sorumluluğuna gidilemeyeceği" gerekçesi ile sanıkların beraatine hükmetmiştir.

İlk derece mahkemesince kurulan hükme karşı müşteki vekilinin istinaf başvurusu üzerine Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 12. Ceza Dairesi; 26.09.2017 tarih ve 2017/1867 Esas ve 2017/1223 karar sayılı kararı ile beraat hükmüne yönelik yapmış olduğu incelemede, "...suçun karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet vermek olduğu, suç tarihinin de düzenleme tarihi değil çekin ibraz edilip karşılıksızdır kaşesinin vurulduğu tarih olduğu, aksi durumun kabulü halinde çek tanzim ettiği esnada bankada karşılığını bulunduran keşidecinin daha sonra parasını çekip cezai sorumluluğunun olmadığını ileri sürebileceği, davaya konu çek keşide edildiği tarihte keşidecinin çekin karşılığını bankada bulundurma yönünden sorumluluğu bulunmakla birlikte, yasa yürürlüğe girdikten sonra da çekin bankada karşılığı olmadığını biliyorsa ibraz edilene dek beklemeyip karşılığını bankada hazır hale getirmesi gerektiği, ilk derece mahkemesince çekin gerçek keşide tarihinin 25.06.2016 tarihi olarak kabul edildiği gözetildiğinde sanığın bu tarihten sonra çekin

karşılığını bankada bulundurması gerektiği, yasa yürürlüğe girdikten sonra ibraz tarihine kadar çekin karşılığını bankada hazır edebileceği dikkate alındığında, ilk derece mahkemesinin gerekçesine sığmarak kötüniyetle çek keşide edenlerin cezai sorumluluktan kurtulabileceği ihtimali gözletilmeden, yerinde olmayan yetersiz gerekçe ile sanık hakkında beraat hükmü verildiği..." gerekçesiyle CMK'nın 230. ve 289/1-g maddeleri kapsamında hükmün bozulmasına karar vermiştir.

b- Bursa 5. İcra Ceza Mahkemesi, 16.11.2017 gün ve 2017/526 Esas ve 2017/1309 karar sayılı kararı ile "... Çekin incelenmesinden 06.03.2017 tarihinde bankaya ibrazında "çekteki keşideci imzası tutmadığından herhanhi bir işlem yapılmamıştır" ihtarı bulunduğu, şikayete konu çekin karşılıksız olmadığı, keşidecinin imzası tutmadığından işlem yapılmadığı, böylelikle sanığın üzerine atılı karşılıksız çek keşide etmek suçunun unsurlarının oluşmadığı..." gerekçesi ile sanığın beraatine hükmetmiştir.

İlk derece mahkemesince kurulan hükme karşı müşteki vekilinin istinaf başvurusu üzerine Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesi; 14.05.2018 tarih ve 2018/155 Esas ve 2018/1335 karar sayılı kararı ile beraat hükmüne yönelik yapmış olduğu incelemede, "...keşide tarihi 31.01.2017 olan çekin aynı gün bankaya ibrazında karşılığı bulunmadığı belirlenerek karşılıksızdır işlemi yapıldığı, çekteki keşideci imzası tutmadığından herhangi bir işlem yapılmadığına ilişkin 06.03.2017 tarihli şerhin ise karşılıksızdır işleminden sonra yapıldığı anlaşılmıştır... Bu durum karşısında sanığın keşide tarihi 31.01.2017 olan suça konu çekte yetkili hamil sıfatında bulunduğu ve ciro silsilesi içerisinde yer aldığı, çekin ibraz süresi içinde 31.01.2017 günü bankaya ibrazında karşılığının bulunmadığı, bu şekilde sanığın hesap sahibi gerçek kişi sıfatıyla çekin karşılığını bankada bulundurmayıp, çekle ilgili karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet vererek, üzerine atılı suçu işlediği sonucuna varılarak, ilk derece mahkemesinin beraat hükmünün hukuka aykırı olması..." gerekçesi ile CMK'nın 280/2. maddesi uyarınca hükmün kaldırılarak sanığın mahkumiyetine karar vermiştir.

c- Adana 1. İcra Ceza Mahkemesi, 19.12.2017 gün ve 2017/247 Esas ve 2017/901 karar sayılı kararı ile "... Somut olayda 25.01.2017 ve 25.02.2017 keşide tarihli çeklerin keşide dilerek müştekiye verildiği, şikayete konu çeklerin 6102 sayılı TTK'nin 780. Maddesinde düzenlenen tüm yasal unsurları ihtiva ettiği, yine çeklerin 6102 sayılı TTK'nin 796. Maddesi uyarınca yasal süresi içerisinde bankaya ibraz edildiği ancak karşılığının bulunmadığı tespit edilerek bu durumun karşılıksız kaşesi ile belgelendirildiği, yetkili hamil konumunda bulunan müştekinin yasal süresi içinde mahkememiz nezdinde şikayette bulunduğu, böylece sanığın üzerine atılı karşılıksız çek düzenleme eyleminin sübut olduğu..." gerekçesi ile sanığın her iki çek nedeniyle ayrı ayrı mahkumiyetine hükmetmiştir.

İlk derece mahkemesince kurulan hükme karşı sanık müdafinin istinaf başvurusu üzerine Adana Bölge Adliye Mahkemesi 10. Ceza Dairesi; 06.04.2018 tarih ve 2018/1461 Esas ve 2018/956 karar sayılı kararı ile mahkumiyet hükmüne yönelik yapmış olduğu incelemede, "...09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'un 63. Maddesi ile değişik 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 5/1. Maddesiyle cezalandırılan eylemin "karşılıksız çek keşide etmek" eylemi olmayıp, "kanuni ibraz süresi içinde karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet verme eylemi olması" karşısında 09.08.2016 tarihinden önce ileri tarihli olarak keşide edilen çekin 09.08.2016 tarihinden sonra bankaya ibraz edilmesi ve bu çekin karşılıksızdır işlemine tabi tutulması halinde suçun oluştuğu ve bu nedenle karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişinin cezalandırılabilirliği açıktır. Esasen 09.08.2016 tarihinden önce vadeli olarak keşide edilen çeklerin karşılıksız çıkması durumunda çek sahiplerinin çek imza ettikleri tarihte suç olmayan eylemlerinden dolayı cezai yaptırım ile karşı karşıya kalacakları belirtilerek 5941 sayılı Kanun'un 5/1. Maddesinin Anayasa'nın 2, 5, 13, 19 ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ancak Anayasa Mahkemesi'nin 26.07.2017 tarih ve 2016/191 esas, 2017/131 karar sayılı ilamı ile iptal talebinin reddine karar verilmiştir. Bu nedenle sanık müdafinin bu yöndeki istinaf talebi yerinde

görülmemiştir. Ancak, sanığa meşruhatlı davetiye tebliğ edilmeksizin savunma hakkı kısıtlanarak hüküm kurulduğu, bu şekilde sanığın usulüne uygun olarak duruşmaya çağrılmamasının CMK'nin 289/1-e maddesinde düzenlenen kesin hukuka aykırılık hallerinden olup bozmayı gerektirdiği..." gerekçesi ile hükmün bozulmasına karar vermiştir.

D-) KARAR UYUŞMAZLIĞI HAKKINDA YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NIN GÖRÜŞ VE TALEBİ

"...Kararlar ve Başkanlar Kurulu Kararı incelendiğinde; 5941 sayılı Çek Kanununun 6728 sayılı Kanununun 63. maddesi ile 5. maddesinde yapılan değişiklikle, idari yaptırım içeren karşılıksız çek keşide etmek" suçunun adli yaptırım içeren hale dönüştürüldüğü ve bu değişikliğin 09.08.2016 tarih ve 29796 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği, bu tarihten önce ileri tarihli olarak keşide edildiği anlaşılan (ispat edilen) çekin, ibraz tarihinin ve dolayısıyla "karşılıksızdır işleminin yapıldığı tarih" bu tarihten sonra olursa uygulanacak hukukun ne olduğu konusunda çelişkili kararların olduğu anlaşılmaktadır. Yani çekin fiilen keşide edildiği tarihte eylem idari yaptırım gerektiriyor, ibraz edilip karşılıksızdır işleminin yapıldığı tarihte ise adli yaptırım gerektiriyor. Buna göre suç tarihinin tespiti önem arz ediyor.

Konuya ilişkin eski içtihatlar ve doktrin incelendiğinde, karşılıksız çek keşide etme suçuna teşebbüsün mümkün olmadığı ve ibraz tarihinde karşılığının bulunmaması şartıyla oluşan bir suç olduğu anlaşıyor. Bu nedenle keşide tarihinde çekin karşılığı olsa dahi, süresinde ibraz edilmek kaydı ile ibraz tarihinde karşılığı yok ise atılı suç oluşmaktadır. Buna göre karşılıksız çek keşide etmek suçlamasında suç tarihi "karşılıksızdır işleminin yapıldığı tarih"tir. Buna göre de uygulanacak lehe kanun, karşılıksızdır işleminin yapıldığı tarihte yürürlükte olan kanun ile varsa bu tarihten sonra yürürlüğe giren kanun karşılaştırması ile bulunabilecektir.

696 sayılı KHK m. 92/2 maddesi ile değişik 5235 sayılı kanununun 35/1 madde ve fıkrası uyarınca Bölge Adliye Mahkemeleri Ceza Dairelerinin yukarıda değinilen kararlarının incelenmesi üzerine 5941 sayılı Çek Kanununun 5/1 maddesinde yer alan karşılıksız çek düzenleme suçunda suç tarihinin "karşılıksızdır işleminin yapıldığı tarih" olduğuna karar verilmesi bu suretle uyumsuzluğun giderilmesi" talep edilmiştir.

E-) KARAR UYUŞMAZLIĞI İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

1. 5235 SAYILI ADLİ YARGI İLK DERECE MAHKEMELERİ İLE BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİNİN KURULUŞ, GÖREV VE YETKİLERİ HAKKINDA KANUN İLGİLİ HÜKÜMLERİ

5235 sayılı Kanun'un 20/11/2017 tarihli ve 696 sayılı KHK'nin 92. maddesi ile değişik, "Başkanlar Kurulunun Yetkileri" başlıklı 35/3. maddesi, "Re'sen veya bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk veya ceza dairesinin ya da Cumhuriyet başsavcısının, Hukuk Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemesi Kanununa göre istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların, benzer olaylarda bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında ya da bu mahkeme ile başka bir bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında uyumsuzluk bulunması hâlinde bu uyumsuzluğun giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine, kendi görüşlerini de ekleyerek Yargıtaydan bu konuda bir karar verilmesini istemek" kuralını getirmiştir.

5235 sayılı Kanun'un 20/11/2017 tarihli ve 696 sayılı KHK'nin 92. maddesi ile değişik "Başkanlar Kurulunun Yetkileri" başlıklı 35/4. maddesi, "Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.(Değişik fıkra: 20/11/2017 – KHK-696/92 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/87 md.) (3) numaralı bende göre yapılacak istemler, ceza davalarında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, hukuk davalarında ise ilgili hukuk dairesine iletilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı uyumsuzluk bulunduğu kanaat getirmesi durumunda ilgili ceza dairesinden bir karar verilmesini talep eder. Uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin olarak dairece bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir." şeklinde düzenlenmiştir.

2. 5941 SAYILI ÇEK KANUNU'NUN İLGİLİ HÜKÜMLERİ

a) 09/08/2016 tarihinden önce yürürlükte bulunan 5941 sayılı Kanun'un, "Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı" başlıklı 5/1. maddesi:

"(1) Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak karşılıksızdır işlemi yapılması hâlinde, altı ay içinde hamilin talepte bulunması üzerine, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi hakkında, çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği veya çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu yer ya da çek hesabı sahibinin yahut talepte bulunanın yerleşim yeri Cumhuriyet savcısı tarafından, her bir çekle ilgili olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilir. Bu fıkra hükmüne göre çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı, karşılıksızdır işlemine tabi tutulan çekin düzenlenmesi suretiyle dolandırıcılık, belgede sahtecilik veya başka bir suçun işlenmesi hâlinde de verilir." hükmünü amir iken,

b) 09/08/2016 tarih ve 29976 S.R.G. de yayımlanan 15/07/2016 tarih ve 6728 sayılı kanunun 63. maddesi ile değişik 5941 sayılı Kanun'un, "Ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı" başlıklı 5/1. maddesi:

"(1) (Değişik: 15/7/2016-6728/63 md.) Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikâyeti üzerine, her bir çekle ilgili olarak, binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, hükmedilecek adli para cezası; çek bedelinin karşılıksız kalan miktarı, ... az olamaz. Mahkeme ayrıca, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına; bu yasağın bulunması hâlinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının devamına hükmeder. Yargılama sırasında da resen mahkeme tarafından koruma tedbiri olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi, bu tüzel kişi adına çek keşide edenler ve karşılıksız çekin bir sermaye şirketi adına düzenlenmesi durumunda ayrıca yönetim organı ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkilileri hakkında uygulanır. Koruma tedbiri olarak verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararlarına karşı yapılan itirazlar bakımından 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Bu suçtan dolayı açılan davalar icra mahkemesinde görülür ve İcra ve İflas Kanununun 347, 349, 350, 351, 352 ve 353 üncü maddelerinde düzenlenen yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanır. Bu davalar çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği veya çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu yer ya da hesap sahibinin yahut şikâyetçinin yerleşim yeri mahkemesinde görülür." hükmünü amiridir.

3. 5237 SAYILI TCK'NİN İLGİLİ HÜKÜMLERİ

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, "Zaman bakımından uygulama" başlıklı 7. maddesi:

"(1) İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.

(2) Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur.

(3) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/2 md.) Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekrerrle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır.

(4) Geçici veya süreli kanunların, yürürlükte buldukları süre içinde işlenmiş olan suçlar hakkında uygulanmasına devam edilir." hükmünü amiridir.

F-) GEREKÇE

5941 sayılı Çek Kanunu'nun 5. maddesinin 09/08/2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'la değişiklik yapılmadan önceki dönemde, çekin karşılıksız çıkması halinde çek

hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmesini öngördüğü tartışmasıdır. Bu hükme göre anılan Kanun'da düzenlenen kabahatin maddi unsurları; çekin 6102 sayılı TTK'da çek için öngörülen zorunlu unsurları taşıması, çekin kanuni ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmiş olması ve kanunda yazılı usule uygun şekilde "karşılıksızdır" işleminin yapılmış olmasıdır. Kabahatin manevi unsuru ise kanuni ibraz süresi içinde çekin karşılığının olmadığını bilmek ve istemek yönündeki kasttır. Kabahatin faili, kanunda açıkça yazılı olduğu üzere çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişidir. Kabahatin oluştuğu an ise kanuni ibraz süresi içinde çekin ibrazında, çekle ilgili olarak karşılıksızdır işlemi yapıldığı andır.

Karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet verme eylemini, kabahat olmaktan çıkartıp suç olarak tanımlayan ve 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'un gerekçesinde; "...Ticaret hayatının gerektirdiği sürat ve güvenlik ihtiyacı, çekle yapılan ödemelerin yaygınlaşması ve karşılıksız çekte artış olması nedeniyle çek hamillerinin korunmasının temini için özel olarak yeni hükümlerin düzenlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ticari hayatın önemli ödeme vasıtalarından birini oluşturan çekte olan güvenin daha da artırılması ile karşılıksız çekin engellenmesi amacıyla 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 5941 sayılı Çek Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılmakta ve çekin karşılığının bulundurulmaması halinde adli para cezası yaptırımının uygulanması öngörülmektedir..." şeklinde açıkça suçun maddi unsurunun çekin karşılığının bulundurulmaması eylemi olduğu vurgulanmıştır.

5941 sayılı Çek Kanunu'nun 09/08/2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'la değişik 5. Maddesinde, kanuni ibraz süresi içinde ibrazında çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet verme eylemi, artık suç olarak düzenlenmiş ve bu suçun işlenmesi halinde her bir çekle ilgili olarak, binbeşyüz güne kadar adli para cezası verilmesi, verilecek olan adli para cezasının ise çek bedelinin karşılıksız kalan miktarından az olamayacağı öngörülmüştür. Ayrıca hükmedilecek adli para cezasının yanı sıra çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına; bu yasağın bulunması hâlinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının devamına hükmedileceği de kanun metninde belirtilmiştir. 5941 sayılı Kanun'da yapılan bu değişikliğe göre suçun maddi unsurları; çekin 6102 sayılı TTK'da çek için öngörülen zorunlu unsurları taşıması, çekin kanuni ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmiş olması ve kanunda yazılı usule uygun şekilde "karşılıksızdır" işleminin yapılmış olmasıdır. Önceden kabahat olarak düzenlenen ve karşılığında idari yaptırım öngörülen eylemin, değişiklik sonrası yaptırımının adli para cezasına dönüştürülmesi ile artık suç olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Suçun manevi unsuru ise kanuni ibraz süresi içinde çekin karşılığının olmadığını bilmek ve istemek yönündeki kasttır. Suçun faili, kanunda açıkça yazılı olduğu üzere "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişidir. Suçun oluştuğu an ise, kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak karşılıksızdır işleminin yapıldığı andır.

Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairelerinin, incelemeye konu kararlarındaki somut uyuşmazlıkların tümünde, suça konu edilen çeklerin tamamının, fiilen 09.08.2016 tarihinden öncesinde ileri tarihli olarak düzenlendiği, üzerlerinde yazılı keşide tarihlerinin ise 09.08.2016 tarihinden sonraki tarihler olduğu ve kanuni ibraz süresi içerisinde bankalara ibraz edildikleri kabul edilmiştir. Çözülmesi gereken uyuşmazlığın; 5941 sayılı Kanun'un 5. Maddesine göre; 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'un 63. maddesi ile yapılan değişiklik öncesinde ileri tarihli düzenlenip keşide tarihi olarak 09.08.2016 günü sonrası bir tarih yazılan çekin değişiklik sonrasında kanuni ibraz süresi içinde ibrazında "karşılıksızdır" işlemine tabi tutulması eyleminin suç olup olmadığı noktasında toplandığı anlaşılmıştır.

Karşılıksız çek keşide etmek suçu, neticesi harekete bitişik bir suç olup, failin suç oluşturan eylemi, kural olarak keşide tarihine göre belirlenen kanuni ibraz süresinde çekin karşılığının bankada bulundurulmamasıdır. Dolayısıyla suçun unsurlarının tamamlandığı ve suçun oluştuğu an, kanunda belirtildiği şekliyle banka tarafından "karşılıksızdır" işleminin usulüne uygun olarak

yapıldığı andır. Uyuşmazlığa konu çeklerin tamamı üzerinde 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun ile yapılan değişik sonrası tarihlerde "karşılıksızdır" işlemi yapılmış olması karşısında; 5237 sayılı TCK'nin 7/1. maddesinin Bölge Adliye Mahkemeleri Ceza Dairelerinin ötüne gelen uyuşmazlıklarda uygulanma kabiliyeti bulunmamaktadır.

Keza Anayasa Mahkemesi de 26.07.2017 tarihli, 2016/191 esas ve 2017/131 karar sayılı kararıyla;

09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'un 63. maddesi ile değişik 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 5. maddesinin 1 numaralı fıkrasının 1. ve 2. cümlelerinin; değişik tarihinden önce piyasada çok sayıda ileri tarihli keşide edilmiş çek bulunduğu, kuralın yürürlüğe girmesi ile birlikte bir geçiş süreci de öngörülmediğinden 09.08.2016 tarihinden önce vadeli olarak keşide edilen çeklerin karşılıksız çıkması durumunda, çek sahiplerinin çek imza ettikleri tarihte suç olmayan eylemlerinden dolayı cezai yaptırım ile karşı karşıya kalacakları belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2, 5, 13, 19 ve 38. maddelerine aykırı olduğu gerekçesi ile yapılan başvuru hakkında;

09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikle itiraza konu edilen kurallarda karşılıksız çeki keşide eden kişinin değil, kanuni ibraz süresi içinde karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi veya kişilerin cezalandırılmasının öngöröldüğü, çek karşılığını bulundurmakla yükümlü olan kişinin çek hesabının sahibi olduğu, çek hesabı sahibinin tüzel kişi olması halinde bu tüzel kişinin bu konuda görevlendirdiği kişi olduğu, herhangi bir görevlendirme yapılmamışsa tüzel kişinin yönetim organını oluşturan gerçek kişi veya kişiler olduğu, bu yükümlülüğü yerine getirmeyen kişilerin cezai yaptırıma tabi tutulmasının ise cezaların şahsiliği ilkesine aykırılık teşkil etmediği, karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet verme suçunun kanuni ibraz süresi içinde ibraz edildiğinde karşılığının olmadığına dair işlemin yapılması ile tamamlandığı, kuralın yürürlüğe girdiği tarihten sonra "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişilerin cezalandırılmasının öngöröldüğü, dolayısıyla geçmişe yönelik bir cezalandırmanın söz konusu olmadığı gerekçeleri ile bu husustaki Anayasa'ya aykırılık itirazlarını reddetmiştir.

G-) SONUÇ

09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun'un 63. maddesi ile değişik 5941 sayılı Kanun'un 5. Maddesine göre; değişikliğin yürürlük tarihi öncesinde düzenlenip, keşide tarihi olarak 09.08.2016 günü sonrası bir tarih yazılan çekin kanuni ibraz süresi içinde bankaya ibrazında "karşılıksızdır" işlemine tabi tutulması eyleminin suç oluşturması gerektiğine, 05.11.2018 tarihinde öy birliğıyle karar verildi.